Obair ṫíobasaċ í sin ar fad agus an té naċ ḃfuil aċ tíobas ag dul idir é féin agus coḋlaḋ na hoíċe is cuma ḋó ann no as. Sé a ḟearaċt ag Cumann é. Ḃí an-oíċeanta spóirt sa scoil sa nGeiṁreaḋ. Ḃí ḋá oíċe ḃíospóireaċta ann. Ḃí halla na scoile lán go doras ċaon oíċe agus ḃain ċuile ḋuine craic as a raiḃ le rá ag na cainteóirí. Ḃíoḋ ceol, aṁránaíoċt, damsa, agallaṁ beirte agus filíoċt againn. Ḃa ṁinicí na sean-ḃuaċaillí ag bualaḋ coise ar port ná na ceanna óga agus b'iad a ḃí in ann. Ḃí oíċe ṁaiṫ eile againn an oíċe ar ṫaisbeáin an tAṫair Taḋg Ó Móráin pictiúirí ar ṫeilgeóir a ṫóig sé agus é i Meiriceá.

Níor ṁisce a ṁeaḃrú freisin gur ḃua an Paráiste an dara duais i gComórtas Glór na nGael 1967 aċ cé gur mór is fiú £50 agus gur iontaċ an dúiseaċt a ḋéanann gradam ḋá léiṫid ar spriḋ ceantair ní ar a son a d'oibriġ muiḋe anuraiḋ ná i mbliana aċ le saol níos fearr agus níos compóirtí a ċur ar fáil do ṁuintir an Paráiste. Aon obair atá bunaiṫe ar an gcaṫrannaċt tiocfaiḋ ruḋ ḋá ḃarr aċ más ar a ċeirtlín féin a ḃéas ċuile ḋuine ag coċras ní hé aṁáin naċ nḋéanfaiḋ siad maiṫ ar aon ḋuine aċ bascaiḋ siad iad féin leis an aimsir. Ní sin é an mianaċ atá i mbaill an Cumann Forbarṫa agus maraċ naċ é b'fada an lá titiṫe ó ċéile é. Níl againn aċ a ḃeiṫ ag súil gur mar sin a ḃéas sna blianta atá roṁainn pé ar biṫ aṫrú a ṫiocfas ar an gCoiste ó ṫaoḃ ḃaill agus oifigí.

Peadar Mac Con Iomaire.

++++++++++++++++++-+++++

An Searrán Bán

Ḃí buaċaill agus cailín óg ag siúl le ċéile i gConamara. Ḃí siad ar a stáid ag cúirtéaraċt agus ċuaiġ an scéal ċom fada gur socraiġ siad go bpósaiḋís. Aċ nuair a ċuala a muintir é, ní raiḃ ceaċtar don ḋá ṁuintir sásta. Ní raiḃ muintir an ḃuaċaill sásta leis an gcailín, agus ḃí an scéal céanna ar an taoḃ eile.- ní raiḃ raiḃ muintir an ċailín sásta leis an mbuaċaill. Aċ ar aon nós níor stop sin iad - déanaḋ an pósaḋ. Ḃí na comarsannaí go maiṫ. Ċruinniġ na comarsannaí agus ċuaiġ siad amaċ i nGleann breá sléiḃe agus ṫosaíoḋ ag gróige cloċa ós cionn a ċéile. Ċuaiġ sec eile ag baint ġiúsaí agus dream eile ag baint scraṫaċaí agus ní mórán aċair go raiḃ boṫán beag tí déanta. Ḃí siad ansin ceart go leor aċ cén ċaoi a mairfiḋís. Ní ṁairfiḋís ar ċíb ná ar ḟraoċ agus ní raiḃ taḃa eile ann agus ní ḃfuair ceaċtar acu pingin rua ná ġeal óna muintir mar ní raiḃ siad, mar adeir mé, ceana sásta leis an bpósaḋ, agus ní raiḃ aon pingin le saoṫrú in aon áit aige'san agus ní raiḃ aon ċéird aige aċ céird aṁáin. Ḃíoḋ a aṫair ag déanaḋ poitín agus ḃíoḋ seisean ag cuiḋiú leis an aṫair agus ḃí an ċéird sin piocaí suas go maiṫ aige agus ṫosaiġ sé ag déanaṁ poitín agus ós ruḋ é go raiḃ sé ag tosnaí an tsaoil ḃúirt sé go mb'fearr ḋó tosnaí déanaṁ poitín maiṫ agus rinne agus is gearr go raiḃ a ċáil i ḃfad agus i ngearr naċ raiḃ aon ḃraon le fáil mar ḃí ag mo ḋuine, agus ḃí sé a' fáil an-imeaċt air agus ḃí siad ag

déanaṁ amaċ ṫar ċionn, ṫar ċionn ar fad. Ṫáinig muirín ḋóiḃ, agus má ṫáinig is gur ṫáinig ba coṁluadar compóirteaċ, suaiṁneaċ a ḃí iontu aċ ḃí go leor anró aige – anró a' tarraingt ṁóna go dtí an áit a' raiḃ sé ag déanaṁ an ṗoitín agus ag tarraingt an ṗoitín anseo agus ansúd. Agus d'éiriġ leis gur casaḋ gearrán bán leis a ḃí le díol ag coṁarsa agus ceannaiġ sé é. Capall an-sásta ar fad ab ea an gearrán seo agus ṫóig sé go leor den anró dósan agus in éineaċt leis sin ní ḃíob aige aċ é scaoileaḋ amaċ ar an sliab agus ḃí sé le fáil i gcónaí ansin aige nuair a ṫeastaíoḋ sé. Ċuaiġ sé amaċ ar aon nós an tráṫnóna seo agus mála mór braċ ar an ngearrán aige agus rinne sé ḋá ḃarailleleanna. Scaoil sé amaċ an gearrán mar a scaoileaḋ sé i gcónaí. Ḃí sé ṁaineaċan lae nuair a ḃí sé críoċnaiṫe leis an obair sin idir ġaḃail agus ċuile sórt agus ḃuail sé aḃaile. Ċuaiġ sé coḋlaḋ. Nuair a ḃí a ḋóṫain coḋlaiṫe aige ḃuail sé amaċ arís go ḃfeiceaḋ sé cén ċaoi a raiḃ an leann nó a' raiḃ na baraillí ceart agus séard a ḃí ann lá breá te agus sular ċuaiġ sé ċoṁ fada le na baraillí ċor ar biṫ céard a ġeoḃfaḋ sé ansin sínte ar an gcriaṫraċ aċ an gearrán agus gan deoir ina ċluais. Ó ḋeaḃail adeir sé an gearrán básaí! Aireoiḋ mé é. Ḃí sé ag déanam bróin ós cionn an ġearráin aċ ċeap sé gur fearr an leas ab ḟearr a ḃaint as ab ḟeidir a ḃaint as má ḃí sé imiṫe ḟéin. Ṫarraing sé amaċ scian agus d'ḟeann sé an gearrán, ó ḃarr a sróine go dtí barr a ḋrioḃaill tá sé ċoṁ maiṫ a rá. Ḋúbaill sé suas an craiceann agus d'imiġ leis agus níor ḃain sé méir ḋá sróin go dtí go ndeaċaiḋ sé go dtí fear a ḃíoḋ a déileáil san obair sin. A' ceannaċt craicne beiṫíoċ agus ċuile sórt ḋá ndíol aríst. Ṫá tú an-ṫráṫúil anois adeir an fear leis. Anois ḃí mé cur ċun bealaiġ an méid craicne a ḃí agam go díreaċ. Ṫug sé luaċ an ċraicinn ḋó agus ċuaiġ mo ḋuine aḃaile. Ḃí a ċroí briste agus séard a rinne sé síneaḋ ar an leaba. Ní mórán a ċodail sé an oíce sin, aċ le giolcaḋ na fuiseoige ar aon nós ḃí sé ina ṡuí aríst go ḃfeiceaḋ sé cén ċaoi a raiḃ an leann ag déanaṁ. Nuair a d'oscail sé an doras céard a ḃeaḋ ina ṡeasaṁ ar an tsráid aċ an gearrán agus aġaiḋ isteaċ ar an doras, agus an créatúr ba uafásaċ go deo an feic é. Agus sin é an uair ar ċuiṁniġ mo ḋuine céard a ṫarla. Agus cén dearmad mór a rinne sé ḟéin. Rud naċ ndearna an gearrán ariaṁ le teas an lae agus leis an tart ċuaiġ sé in éadan ceann de na baraillí agus anró titiṫe ar meisce a ḃí sé nuair a fuair mo ḋuine é. Tá an craiceann imiṫe anois adeir sé níl aon ṁaiṫ dom dul ar a lorg agus anró adeir sé dá ḃfaiġinn ḟéin é is dóiġ naċ mbeaḋ aon ṁaiṫ ann. Rinne sé smaoineaṁ eile agus d'imiġ leis go ndeaċaiġ sé go dtí fear a ḃíoḋ ag marú caoraċ. D'inis sé an scéal ḋó. Níl mé i ndon aon ċeo a ḋéanaṁ duit adeir an fear a ḃíoḋ ag marú na gcaoraċ aċ tá cárnán craicinn caoraċ ansin agus má ċeapann tú go ndéanfaiḋ siad aon ṁaiṫ duit tá siad le fáil agat agus fáilte. Líon sé suas rópa de na craicne caoraċ, ḃuail sé ar a ḋruim iad agus ṫáinig sé ar an tsráid aríst agus ḃí an gearrán ansin fós. Scaoil sé amaċ an rópa agus ṫóig sé craiceann agus leag sé suas ar an ngearrán é. Ċrom sé agus ṫóig sé ceann eile agus nuair a ṫóig ḃí an céad ceann titiṫe, agus ní raiḃ aon ṁaiṫ ḋó ann ní raiḃ siad ag fanaċt aċ ċuiṁniġ sé ar seift eile. Ḃí olainn ḃeag in aice an tí agus ḃí beart breá sailí caiṫe san olainn. Ṫug sé leis an beart sailí agus gearr sé suas ina staiceanna é – barr maiṫ géar ar ċuile ċeann acu. Leag sé suas craiceann caoraċ ar an ngearrán agus sáiġ sé cupla staic sailí isteaċ ann agus, anró

d'ḟan sé ansin agus coinniġ ar nó gur ċuir sé brat de na craicne caoraċ ar an ngearán agus é ag cur na staiceanna sailí seo isteaċ ionntu. Nuair a ḃí an obair críoċnaiṫe arnó ní raiḃ mórán barúil aige go ndéanfaḋ sé aon ċúis. Ṫug sé amaċ an gearán arís agus scaoil sé amaċ é ar an sliaḃ agus d'ḟan sé ansin cupla lá. Ní ḃeaḋ ḟios agat an raiḃ sé dul i ndonnaċt nó a raiḃ feaḃas ag teaċt air. Aċ tar éis na cupla lá ṫosaiġ sé ag innealtra ċart an an sliaḃ agus ċuile lá níos mó ḃí feaḃas le feiceál ar an ngearrán agus le imeaċt aimsire d'ḟás na craicne caoraċ go breá agus in éineaċt leis sin ṫosaiġ an tsail ag fás agus an ḃliain ḋár gcionn ḃain sé ádar trí déire cléiḃ den ġearrán - ḃí an oireaḋ sin de ċoill sailí air agus ḃain sé ḋá ċloċ olna ḋó agus ḃíoḋ sé ag déanaṁ obair ċuile ċapall eile ċom maiṫ nó ag déanaṁ a ċuid oibre seisean ar ċaoi ar biṫ.

Seán Ó Donnċaḋa.

+++++++++++++++++++++++++++++++

AN SEAN-ḞEAR AGUS AN MINISTÉARA

Ḃí sean-ḟear aon uair amáin agus sean-ḟear an-diaganta a ḃí ann aċ buaileaḋ suas le pianta cnáṁ agus scoilteaċa é agus sé an t-asal a ṫugaḋ sé leis ċuile ṁaidin a' goil ag an Aifreann agus ḃí an créatúr a' goil ag an Aifreann ċuile ṁaidin. Aċ an ṁaidin seo nuair a d'éiriġ sé ḃí an t-asal imiṫe agus nuair a ċuaiġ sé ag cuartú an asail cén áit ar friṫeaḋ an t-asal aċ istiġ i ngáirdín an Ṁinistéara agus ḃí go leor milteanas déanta aige. Ḃí an ministéara le buille agus le báinní, ḃí sé le dlí cur ar mo ḋuine. Dúirt mo ḋuine leis naċ raiḃ aon ṁaiṫ ḋó ann, naċ mbaineaḋ sé aon ceo ḋó féin. Bainfiḋ mé rud éigint duit deir sé nó gaḃaḋ tú san bpríosún. Dona go leor deir mo ḋuine. Ḃfuil ḟios agat adeir an ministéara céard a ḋéanfas mé leat? Déanfaiḋ mé margaḋ anois leat. Bíonn tú a' goil ag an Aifreann ċuile ṁaidin. Bíonn adeir mo ḋuine. Má ṫagann tú a'm anois adeir sé ċuile ṁaidin in áit a ġoil ag an Aifreann, ní ḃacfaiḋ muid céard atá millte ag an asal níos mó. Tá go maiṫ adeir sé, tá mise sásta. Maidin lá arna ṁáireaċ ċroċ sé leis an t-asal agus rinne sé súráilte naċ mbeaḋ an t-asal imiṫe aċ oireaḋ agus ċuaiġ sé ag an Aifreann agus ar a ḃealaċ aḃaile ḃí an Teampall gállda roiṁe agus ċeangail sé an t-asal taoḃ amuiġ, agus ċuaiġ sé isteaċ agus siúl sé síos agus aníos. Lá arna ṁáireaċ rinne sé an rud céanna agus leis an scéal fada a ḋéanaṁ gearr ḃí sé ḋá ḋéanaṁ in imeaċt coicíse agus arnó ní raiḃ sé ḋá ḋéanaṁ i ngan ḟios don Ṁinistéara agus ḃí sé roiṁe an ṁaidin seo. "Nár ġeall tú ḋomsa", adeir sé, "go dtiocfá a'm ċuile ṁaidin." "Agus naċ ḃfuil mé teaċt ċuile ṁaidin," adeir sé, "ó ṡoin". "Tá tú," adeir an ministéara, "aċ tá tú a' goil ag an Aifreann ar dtús." "Ó, táim" adeir sé. "Tá mé a' goil ag an Aifreann", adeir sé, "le m'anam a sáḃáil, agus tá mé teaċt a'tsa," adeir sé, "le m'asal a sáḃáil."

Seán Ó Donnċaḋa.